

Sund By Netværket

BANGKOK CHARTER – om sundhedsfremme i en global verden

Forord

Et af WHO's hovedformål er at medvirke til at opnå det højest mulige sundhedsniveau for alle mennesker.

WHO søger gennem det internationale samarbejde om sundhedsfremme at påvirke medlemslandenes regeringer til at tage fat på de afgørende faktorer af betydning for sundhed i en global verden.

Sund By Netværket i Danmark er en del af WHO Sund By Netværket. Det er derfor naturligt, at Sund By Netværket i Danmark har foranlediget oversættelse af Bangkok Charteret. Dette Charter er udarbejdet i en international ekspertgruppe, som deltog i *Den 6. Globale Konference om Sundhedsfremme*, Bangkok, Thailand, i august 2005, og udtrykker gruppens konsensus.

Det danske Sund By Netværk søger, som charteret anbefaler, at gå fra strategier til handling.

København januar 2006

Kirsten Lee
National Netværkskoordinator

Indledning

Ramme

Bangkok Charteret udpeger de handlinger og de forpligtelser inden for arbejdet med sundhedsfremme, som er påkrævede for at tage fat på de afgørende faktorer af betydning for sundhed i en global verden.

Formål

Bangkok Charteret slår fast, at politikker og partnerskaber til at styrke lokalsamfundene og forbedre og skabe lighed i sundhed, bør være i centrum for global og national udvikling.

Bangkok Charteret bygger videre på de værdier, principper og handlingsstrategier for sundhedsfremme, som blev fastsat af "Ottawa Charteret om Sundhedsfremme", samt anbefalingerne på de efterfølgende konferencer om sundhedsfremme, hvilket er blevet bekræftet af medlemslandene gennem Verdenssundhedsorganisationen (WHO).

Målgrupper

Bangkok Charteret henvender sig til folk, grupper og organisationer, der er vigtige partnere i arbejdet for bedre sundhed, deriblandt :

- Regeringer og politikere på alle niveauer
- Det almindelige samfund
- Den private sektor
- Internationale organisationer
- Folkesundhedsområdet.

Sundhedsfremme

De Forenede Nationer (FN) anerkender at ethvert menneske uden undtagelse bør nyde godt af den højest mulige standard for sundhed.

Sundhedsfremme er baseret på denne vigtige menneskeret. Sundhed må opfattes som noget positivt for alle og en vigtig faktor for den enkeltes livskvalitet. Det gælder også mentalt og åndeligt velbefindende.

Sundhedsfremme er en proces, der giver folk øget kontrol med deres sundhed og de faktorer, der er afgørende for den, hvorved de forbedrer deres helbred. Sundhedsfremme er kernen i et velfungerende offentligt sundhedsvæsen og en del af arbejdet med at bekæmpe smitsomme og ikke-smitsomme sygdomme og andre sundhedstrusler.

De afgørende faktorer for sundhed – hvordan imødegår vi dem?

En verden i forandring

Den globale baggrund for sundhedsfremme har ændret sig markant siden udformningen af Ottawa Charteret.

Vigtige faktorer

Nogle af de vigtige faktorer, som i dag har betydning for sundheden er :

- Øget ulighed mellem landene og i de enkelte lande
- Nye mønstre i forbrug og kommunikation
- Kommercialisering
- Globale miljøforandringer
- Urbanisering.

Flere udfordringer

Andre faktorer, der har indflydelse på helbredet, er hurtige og ofte ugunstige sociale ændringer, økonomiske og demografiske forandringer, der påvirker arbejdsbetingelser, læringsmiljøer, familiemønstre samt lokal kultur og sociale netværk i samfundet.

Der er forskel på, hvordan dette berører mænd og kvinder. Der finder en øget udstødning sted af sårbare grupper som børn, handicappede og oprindelige folkeslag.

Nye muligheder

Globalisering kan åbne op for nye muligheder for samarbejde om bedre sundhed og formindske risikoen for internationale sundhedstrusler; disse muligheder omfatter :

Forbedringer inden for information og teknologi og bedre instrumenter til global styring og udveksling af erfaringer.

En sammenhængende strategi

For at imødegå de udfordringer, der ligger i globaliseringen, må man sørge for en sammenhængende strategi inden for alle :

- Regeringsniveauer
- FN's forsamlinger
- Andre organisationer, deriblandt den private sektor.

Denne sammenhæng vil styrke overensstemmelse, gennemsækelighed og troværdighed i forhold til de internationale aftaler, der påvirker sundhed.

Foreløbige fremskridt

Det er et fremskridt at det er lykkedes at sætte sundhed i centrum for udvikling, som i f.eks. " *Udviklingsmål for år 2000* ", men der er stadig lang vej at gå. I denne proces er det almindelige samfunds medvirken helt afgørende.

Strategier for sundhedsfremme i en global verden

Effektiv indgriben

Hvis der skal ske fremskridt hen imod en sundere verden kræver det kraftfuld politisk handling, bred deltagelse og holdbare argumenter.

Gennem arbejdet med sundhedsfremme er man nået frem til en række af velafprøvede og effektive strategier. De bør udnyttes fuldt ud.

Nødvendige tiltag

For yderligere at implementere disse strategier må folk på alle niveauer arbejde sammen om at :

- Argumentere for sundhed med udgangspunkt i menneskerettigheder og solidaritet.

- Investere i bæredygtige strategier, handlinger og infrastrukturer så man påvirker de faktorer, der er afgørende for sundhed.
- Opbygge en kapacitet, så man kan udvikle strategier, sundhedsfremme i praksis, vidensdeling og forskning samt almindelig forståelse af, hvad sundhed er.
- Udforme love og regler så man sikrer et højt beskyttelsesniveau mod skadevirkninger, samt giver alle mennesker mulighed for et godt helbred og velbefindende.
- Indgå partnerskaber og alliancer med offentlige, private og internationale organisationer, samt NGO-organisationer og det almindelige samfund med det formål at skabe bæredygtig handling inden for sundhedsområdet.

Forpligtelse til at skabe "Sundhed for alle"

Begrundelse

Sundhedssektoren står med nøglen til lederrollen i opbygningen af strategier og partnerskaber for sundhedsfremme.

Hvis der skal ske fremskridt når man vender sig mod de faktorer, der afgør sundhedstilstanden, er det meget vigtigt med en samlet strategisk holdning inden for regeringer og internationale organisationer. Ligeledes bør man forpligte sig

til at samarbejde med samfundet i almindelighed og den private sektor, samt på tværs af faggrænser.

Hovedforpligtelserne

De fire hovedforpligtelser er at sundhedsfremme bliver

1. Central på dagsordenen for den globale udvikling
2. Et kerneansvar for hele regeringen
3. Et nøglefokus for lokalsamfund og civilsamfundet
4. Et krav til enhver god virksomhedspraksis.

1. Sundhedsfremme: Centralt punkt på dagsordenen for al global udvikling

Det er nødvendigt med stærke mellemstatslige aftaler der forbedrer sundheden og den kollektive sygeforsikring. Regeringer og internationale forsamlinger må gå sammen om at slå bro over forskellen mellem rige og fattige. Det er påkrævet med effektive mekanismer i den globale håndtering af sundhedsspørgsmål, så man kan begrænse de skadelige virkninger af :

- Handel
- Produkter
- Serviceydelser
- Markedsstrategier.

Sundhedsfremme skal blive til en uadskillelig del af både indenrigs- og udenrigspolitik, derunder også i krigs- og konfliktsituationer.

Dette kræver handlinger, der fremmer dialog og samarbejde mellem nationalstater, samfundet i almindelighed og den private sektor. Disse bestræbelser kan bygge på modeller af eksisterende aftaler så som "*Verdenssundhedsorganisationens (WHO) Rameaftale angående Tobakskontrol*".

2. At gøre sundhedsfremme til et kerneansvar for alle regeringer

Alle regeringer på alle niveauer må forholde sig aktivt til dårlig sundhedstilstand og ulighed som en nødsituation, fordi sundhed er en dominerende faktor i al socioøkonomisk og politisk udvikling. Lokale, regionale og nationale regeringer må

- Give første prioritet til investeringer i sundhed, både i og uden for sundhedssektoren
- Sørge for bæredygtig finansiering af sundhedsfremme.

For at sikre dette bør regeringer på alle niveauer sørge for at forklare befolkningen konsekvenserne af strategier og lovgivning inden for sundhed. Redskaberne kan være sundhedsoplysning med fokus på lighed.

3. Sundhedsfremme som nøglepunkt for lokal- og civilsamfundet

I lokal- og civilsamfundet er det ofte folk selv, der tager initiativ til at skabe sundhedsfremmende tiltag. Det er nødvendigt, at de har rettigheder, ressourcer samt muligheder, således at deres medvirken kan forøges og fastholdes. Støtte til kapacitetsudvikling er især vigtigt i mere tilbagestående lokalsamfund.

Velorganiserede og stærke lokalsamfund er særdeles effektive når det gælder styrkelse af egen sundhedstilstand, og der er man også i stand til at holde regeringer og den private sektor ansvarlige for deres politik og praksis. I dagligdagen bør folk udøve deres magt som forbrugere ved at fore-trække de varer, den service og de virksomheder, der er gode eksempler på social ansvarlighed.

Lokale græsrodsprojekter, borgergrupper og kvindeorganisationer har demonstreret deres effektivitet inden for sundhedsfremme, og er gode rollemodeller for andre. Professionelle sundhedsforeninger kan bidrage med noget ganske særligt.

4. At gøre sundhedsfremme til et krav om god virksomhedspraksis.

Virksomhederne har direkte indvirkning på folks helbred og på de afgørende sundhedsfaktorer via deres indflydelse på :

- De lokale rammer
- Nationale kulturer
- Miljøet
- Godernes fordeling.

Den private sektor har som andre arbejdsgivere og som det sorte arbejdsmarked et ansvar for at garantere for sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen og for at fremme deres ansattes sundhed og velfærd, såvel som deres familiers og lokalsamfundets.

Den kan også medvirke til at mindske større helbredsmæssige følgevirkninger, så som dem der er forbundet med forandringer i miljøet. Det kan ske ved at være lydhør over for lokale og internationale reguleringer og aftaler, der fremmer og beskytter sundhed.

En etisk og ansvarlig forretningspraksis samt god handelsmoral er eksempler på den slags forretningspraksis, der bør støttes af forbrugere og andre borgere, samt følges op af incitament og reguleringer fra regeringens side.

En global bøn om at lade det ske

Samarbejde om sundhed

For at kunne opfylde alt dette kræves bedre anvendelse af eksisterende, velprøvede strategier, såvel som brug af nye indfaldsvinkler og opfind-somme løsninger.

Partnerskaber, alliancer, netværk og samarbejde udgør spændende og tilfredsstillende måder at samle folk og organisationer om fælles mål og handlinger for at forbedre befolkningernes helbred.

Alle sektorer - regering, borgere, den private - har deres helt særlige rolle og ansvar.

Iværksæt implementering

Siden Ottawa Charterets vedtagelse er der blevet undertegnet et betydeligt antal dokumenter på nationalt og globalt niveau. De støtter alle sundhedsfremme, men det er ikke altid, ordene er blevet fulgt op af handling. Deltagerne her på Bangkok Konferencen opfordrer indtrængende alle medlemslande til at iværksætte implementeringen ved at gå videre fra strategier og partnerskaber til handling.

Handling nu

Konferencens deltagere forventer at Verdenssundhedsorganisationen (WHO) i samarbejde med andre arbejder sammen med medlemslandene for at fordele ressourcer, påbegynde en handlingsplan, overvåge dens udførelse ved hjælp af passende indikatorer og målsætninger og med regelmæssige intervaller rapportere tilbage om de fremskridt, der sker. For at støtte denne proces beder vi FN's organisationer om at undersøge mulige fordele ved at udvikle og implementere en "Global Aftale om Sundhed".

Verdensomspændende partnerskab

Dette Bangkok Charter beder indtrængende alle relevante personer og organisationer om at deltage i et verdensomspændende partnerskab for sundhedsfremme, med både globale og lokale forpligtelser og aktioner.

Forpligtelse til forbedring af sundhed

Vi, deltagerne i *Den 6. Globale Konference om Sundhedsfremme* i Bangkok, lover hermed at presse på for at omsætte disse forpligtelser over for sundhedstilstanden til handling.

11. august 2005

Note: Dette dokument indeholder det fælles synspunkt fra en international gruppe af eksperter som deltog i *Den 6. Globale Konference om Sundhedsfremme*, Bangkok, Thailand, august 2005, og repræsenterer ikke nødvendigvis Verdenssundhedsorganisationens (WHO) beslutninger eller angivne politik.

Medlemmerne i Sund By Netværket

Amt:

Nordjyllands Amt
Storstrøms Amt
Sønderjyllands Amt
Vejle Amt
Vestsjællands Amt
Viborg Amt

Faglig støtte:

Statens Institut for Folkesundhed
Sundhedsstyrelsen – Center for Forebyggelse

Observatører:

Kommunernes Landsforening
Netværk af forebyggende Sygehuse
Flensborg By

Kommuner:

Ballerup Kommune
Herlev Kommune
Helsingør Kommune
Holbæk Kommune
Holstebro Kommune
Horsens Kommune
Københavns Kommune
Nordborg Kommune
Rødekro Kommune
Vallø Kommune
Vejle Kommune
Århus Kommune
På vej:
Rødovre Kommune
Løgstør Kommune

Sund By Sekretariat:

Folkesundhed København
Sjællandsgade 40
2200 København
Tlf. 3530 3848
E-mail: nanna.friis@suf.kk.dk
E-mail: kirsten.lee@suf.kk.dk

Yderligere information

Sund By Netværkets virksomhed, herunder medlemmernes arbejde med forebyggelse og sundhedsfremme er beskrevet i Tiltrædelsesdokumentet, forretningsordenen og notat om arbejdsgrupper i Netværket m.m.

Nærmere oplysninger også om kommende aktiviteter kan fås ved henvendelse til Sund By Netværkets Sekretariat: Nanna Friis eller Kirsten Lee. I øvrigt henvises til Sund By Netværkets hjemmeside: www.sund-by-net.dk.